gemeente Brunssum

Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d.	: 12 juni 2023
Registratiekenmerk	: 202300501
Gemeentebladnr.	: 2023/53
Afdeling opsteller	: Maatschappelijke ontwikkeling
Naam opsteller	: Angelo van Goethem
Bereikbaar onder	: angelo.van.goethem@brunssum.nl
Portefeuillehouder	: Vérénice Hermans
Raadsvergadering d.d.	: 11 juli 2023
Uiterlijke datum	: 7 augustus 2023 (8 weken na collegebesluit)

Aan de raad,

1. **Onderwerp**

Wijzigen "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020" in "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2024".

In het kort

Uw raad wordt voorgesteld met een positieve zienswijze, inclusief aanvullende boodschap, te reageren op de voorgenomen wijziging van de "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020".
De directe aanleiding van de voorgenomen wijziging is de doordecentralisatie Beschermd Wonen. De doordecentralisatie Beschermd Wonen heeft betrekking op de middelen voor Beschermd Wonen: tot nu toe krijgt Heerlen de middelen voor Beschermd Wonen en vanaf 2025 (zoals het er nu uitziet, met de slag om de arm dat het parlement hiermee instemt) naar elke gemeente gaan. De verdere samenwerking rondom Beschermd Wonen en Opvang blijft inhoudelijk ongemoeid, het gaat puur om hoe elke parkstadgemeente bijdraagt aan het Beschermd Wonen aanbod in Parkstad.

Deze doordecentralisatie staat al geruime tijd op de planning en zou per 1 januari 2024 in werking treden. Op deze informatie is dit voorstel gebaseerd. Er is echter ten tijde van het opstellen van dit voorstel door de staatssecretaris besloten om het woonplaatsbeginsel, een belangrijk fundament waarop de doordecentralisatie van de middelen rust, opnieuw een jaar uit te stellen (naar 1 januari 2025). Bij sommige gemeenten was dit voorstel, voordat dit nieuws naar buiten kwam, al in procedure gebracht. Aangezien we de voorgenomen wijziging op uniforme wijze in willen brengen, is dit voorstel op dezelfde manier vormgegeven als bij de andere gemeenten (op basis van de ingangsdatum 2024), aangevuld met de nieuwe informatie die er is gekomen t.a.v. uitstel van de doordecentralisatie.
Om de "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020" te wijzigen dienen er 2 procedures naar de raad gevolgd te worden, namelijk de zienswijzeprocedure en toestemmingsprocedure. Dit voorstel dient voor de zienswijzeprocedure.

Ten aanzien van de aanvullende boodschap: aangezien de doordecentralisatie met een jaar is uitgesteld, gaat de gemeente Heerlen ook in het jaar 2024 geld overhouden op het taakveld Beschermd Wonen. Als de doordecentralisatie wel op 1 j januari 2024 van kracht zou gaan, was dit voordeel voor elke parkstadgemeente aan de orde geweest. Derhalve roepen wij de gemeente Heerlen op om dit overschot op eerlijke wijze te verdelen of in te zetten (eventueel reserveren voor de toekomst) ten behoeve van de taak Beschermd Wonen.

2. **Uitgangssituatie (WAAROM?)**

a. Aanleiding

Sinds 2015 zijn de gemeenten behalve voor maatschappelijke opvang in het kader van de Wmo 2015 ook verantwoordelijk voor het vorm geven van beschermd wonen. De centrumgemeenten, waaronder Heerlen, ontvingen en ontvangen ook in 2023 de rijksmiddelen om hieraan uitvoering te geven in hun regio's. In Parkstad is daarvoor een zgn. lichte gemeenschappelijke regeling (centrumregeling) getroffen, waarbij de overige gemeenten het college van Heerlen gemandateerd hebben opvang en beschermd wonen ook voor hun gemeenten vorm te geven. In 2019 is deze met ingang van 2020 voor het laatst aangepast.

gemeente Brunssum

Er zijn de laatste jaren veel landelijke ontwikkelingen op het terrein van Beschermd Wonen die noodzaken om met ingang van 2024 de gemeenschappelijke regeling te wijzigen:

- Een grote groep cliënten, die aanvankelijk onder de verantwoording van de gemeenten kwamen, is met ingang van 2021 ondergebracht in de Wet langdurige zorg. Het budget voor de centrumgemeenten is daarvoor aangepast (verlaagd). Middelen zijn overgeheveld naar de Wlz.
- De rijksmiddelen zijn vanaf 2015 tussen de centrumgemeenten verdeeld op basis van de verdeling zoals die op dat moment was: de centrumgemeenten ontvingen een historisch budget. Omdat Heerlen c.q. Parkstad op dat moment al over veel voorzieningen voor Beschermd Wonen beschikte was (en is) het budget navenant groot. Meer dan verreweg de meeste regio's ter beschikking kregen. Dit wordt het historisch budget genoemd.
- Op basis van een advies van de commissie Dannenberg ("beschermd thuis") werd besloten het beschermd wonen verder door te decentraliseren, naar alle gemeenten. Onderdelen daarvan zijn: de rijksmiddelen anders verdelen, op basis van objectieve criteria (het objectieve budget), en de invoering van een zgn. woonplaatsbeginsel om te bepalen welke gemeente verantwoordelijk is voor het bieden van beschermd wonen aan een cliënt.
- De zgn. norm voor opdrachtgeverschap werd overeengekomen binnen de VNG: gemeenten moeten bij het vorm geven aan beschermd wonen samenwerken op basis van solidariteit.

De invoering van het nieuwe stelsel is al een aantal keren uitgesteld, met als laatste nog een jaar uitstel van 2023 naar 2024. *De zogenoemde doordecentralisatie Beschermd Wonen is wederom uitgesteld door het rijk, de invoering is niet gepland per 1 januari 2024 maar per 1 januari 2025. Alvorens dit geschiedt dient het parlement hier nog mee akkoord te gaan.* [1]

In Parkstad werkten wij al aan de herijking van beschermd wonen in de vorm van een nieuwe gezamenlijke subsidietender. Per 2023 hebben wij deze gerealiseerd. Er is nu een samenwerkingsverband van aanbieders dat wij via een lumpsum-subsidie financieren, namelijk het samenwerkingsverband 'Beschermd Thuis Parkstad'.
Wij hebben u hierover regelmatig via raadsinformatiebrieven geïnformeerd.

In verband met de herverdeling van het rijksbudget op basis van objectieve criteria verandert het totale budget voor Parkstad: dit wordt minder; met een overgangstermijn van 10 jaar. Met eenzelfde overgangstermijn worden de middelen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten overgeheveld.

Over de manier waarop de verschillende gemeenten van Parkstad bijdragen in de kosten van het beschermd wonen heeft discussie plaats gevonden. Er is inmiddels overeenstemming bereikt over een compromisregeling voor de jaren 2024 t/m 2027. **In de regeling is een escape opgenomen voor het geval dat deze onverhoopt toch nog weer een keer uitgesteld wordt: in artikel 14 is bepaald dat de regeling in werking treedt op 1 januari na bekendmaking ervan in het Gemeenteblad. Dit is dus gebeurd ten tijde van de opstelling van het raadsvoorstel en dit traject.**
Echter, doordat sommige gemeenten deze stukken al in procedure hadden voordat dit nieuws werd uitgebracht, brengen we de stukken op dezelfde wijze in procedure.
Voor de helderheid: deze nieuwe centrumregeling zal dus, mits het woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen wordt aangenomen, in 2025 in.

Toelichting
Het historische budget dat Heerlen ontvangt wordt eerst gebruikt. Wanneer dit niet meer voldoende is worden de objectieve budgetten van de gemeenten aangesproken. Dit zou kunnen op basis van herkomst van cliënten, maar ook basis van de hoogte van de rijksbijdragen die ontvangen worden. Dit laatste had voor Heerlen de voorkeur, het doet recht aan de invulling van samenwerken op basis van solidariteit. Voor de gemeenten Beekdaelen, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal zijn de consequenties van de laatste optie negatief. Daar staat echter tegenover dat cliënten uit die gemeenten vaak naar stedelijk gebied gaan als zij in problemen beginnen te komen. Huisvesting is daar dan nog te vinden. Uit een analyse van de woongeschiedenis van een groot aantal van de huidige cliënten bleek dat zij eigenlijk allemaal cliënten van Parkstad zijn. Vaak hebben zij in veel gemeenten verbleven. Hierbij zij overigens aangetekend dat

[1] Wetsvoorstel woonplaatsbeginsel: koersen op invoering per 1 januari 2025 | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

het eigenlijk over een verdeling van een **overschot** gaat: het totale rijksbudget is gedurende de volledige overgangstermijn van 10 jaar naar het zich nu laat aanzien (aanzienlijk) hoger dan de kosten die verwacht worden. Afgesproken is nu dat er een compromisregeling in de gemeenschappelijke regeling opgenomen wordt. Deze staat nu verwoord in artikel 4 van de regeling: de 4 genoemde gemeenten worden gecompenseerd met 50% van het verschil tussen de bijdrage op basis van herkomst van cliënten en de bijdrage op basis van de hoogte van de rijksbijdragen die ontvangen worden. Brunssum, Heerlen en Kerkrade betalen samen deze compensatie.
Ook is opgenomen dat er tijdig een evaluatie plaatsvindt van de afgesproken bijdragenverdeling.

De colleges blijven kiezen voor een lichte gemeenschappelijk regeling waarin het college van Heerlen gemandateerd wordt om voor alle gemeenten de taak uit te voeren. In combinatie met opvang, dat wel nog een taak gebleven is van de centrumgemeenten en waarvoor zij ook nog de rijksbijdrage ontvangen.

Procedure voor gemeenschappelijke regelingen tussen colleges.
Wij hebben een principebesluit genomen om de gemeenschappelijke regeling "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020" te wijzigen in "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2025".

De Wet gemeenschappelijke regelingen bepaalt in artikel 1 dat de gemeenteraden een zienswijze op de ontwerpregeling kunnen geven binnen acht weken na ontvangst van het ontwerp.

De volgende stap is dat de gemeenteraden toestemming moeten verlenen voor het aangaan van de gemeenschappelijke regeling. Deze dubbele gang naar de gemeenteraad is het gevolg van de wetswijziging per 1 juli 2022. Tot slot moeten de colleges een besluit nemen om de gemeenschappelijke regeling aan te gaan.

3. Gewenste situatie (WAT?

a. Wat willen we bereiken?

Via dit raadsvoorstel leggen wij u voor om een positieve zienswijze te geven op de voorgenomen wijziging van de Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2020.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)

Niet van toepassing.

2. Planning

Colleges: uiterlijk begin juni besluitvorming over concept-regeling.
Gemeenteraden: uiterlijk binnen 8 weken na ontvangst concept-regeling besluitvorming over zienswijze (dan wel z.s.m. hun colleges melden dat zij afzien van een zienswijze).
Colleges: uiterlijk september besluitvorming over regeling en vragen toestemming raden.
Gemeenteraden: uiterlijk oktober toestemming voor samenwerking.
Colleges: uiterlijk november vaststellen regeling en publiceren.

3. rol/ bevoegdheden college van B en W

Het college van B en W doet aan uw raad een voorstel voor het indienen van een zienswijze en is betrokken in het traject om tot deze nieuwe Gemeenschappelijke Regeling te komen.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)

Wet gemeenschappelijke regelingen
Wmo 2015

5. past het voorstel in de strategische visie/ relatie met uitvoeringsagenda?

Het betreft een continuering van de centrumregeling Opvang en Beschermd Wonen en borduurt voort op eerder vastgestelde uitgangspunten over samenwerking en solidariteit in de regio.

6. relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen

De kosten die met de uitvoering van deze gemeenschappelijke regeling gemoeid zijn worden volledig bestreden door de ontvangsten uit de rijksbijdragen die Heerlen en de andere gemeenten van Parkstad hiervoor ontvangen. Er is sprake van een positief saldo.

Tot nu toe kwam het positieve saldo altijd ten goede van de gemeente Heerlen. Vanaf 2025 wordt dit (aanzienlijk) minder en gaan alle gemeenten geld overhouden.
Het betekent concreet dat de gemeente Heerlen in 2025 Beschermd Wonen nog financiert uit de overschotten die er waren. Vanaf 2026 gaat elke parkstadgemeente, conform de overeengekomen kostenverdeling, bijdragen aan de taak Beschermd Wonen. Aangezien het geld dat we gaan ontvangen meer is dan we gaan bijdragen, betekent dat er per jaar geld overblijft voor Beschermd Wonen voor de Brunssumse begroting. Hoeveel dit precies gaat zijn zal naar alle waarschijnlijkheid in de meicirculaire van 2024 zichtbaar worden. [2]

c. Argumenten en overwegingen

1. De doordecentralisatie leek er eindelijk aan te komen (maar deze is dus weer met een jaar vooruitgeschoven door het ministerie). We bereiden ons met deze aangepaste regeling voor op deze doordecentralisatie en vooral hoe we de kostenverdeling vormgeven. Het overschot op Beschermd Wonen kwam de afgelopen jaren ten gunste van de gemeente Heerlen. Doordat deze middelen nu doorgedecentraliseerd worden, krijgt elke gemeenten middelen voor Beschermd Wonen. We blijven de taak beschermd wonen gezamenlijk (met de 6 parkstadgemeenten) oppakken via het samenwerkingsverband van aanbieders 'Beschermd Thuis Parkstad'.

In de concept gemeenschappelijke regeling zijn de afspraken vastgelegd met betrekking tot de consequenties van de zgn. doordecentralisatie van het beschermd wonen, onder andere:

- Het college van Heerlen voert de taken mede namens de andere colleges uit.
- Alle gemeenten van Parkstad dragen bij in kosten, vanaf het moment dat het historische budget dat Heerlen ontvangt niet meer voldoende is.
- Er is een compromisregeling opgenomen voor de bijdrages van de gemeenten, waarbij de negatieve verschillen tussen bijdragen "naar rato van herkomst van de cliënten" en "naar rato van de middelen op grond van de rijksbijdrage" verzacht worden.

2. Als gevolg van het uitstel van de doordecentralisatie houdt de gemeente Heerlen ook in 2024 veel middelen over op het taakveld Beschermd Wonen. Derhalve wordt in de zienswijze de aanvullende boodschap opgenomen dat de gemeente Heerlen dit overschot op eerlijke wijze verdeelt onder de parkstadgemeenten of inzet (eventueel reserveert voor de toekomst en de overige gemeenten hiermee compenseert) ten behoeve van de taak Beschermd Wonen. Dit zou kunnen geschieden, als voorbeeld, door middel van het eerst inzetten van het overschot van 2024, in 2026, alvorens de andere gemeenten gaan bijdragen aan de taak Beschermd Wonen (in 2025 wordt het restant van het budget in Heerlen ook ingezet).

d. Opties en keuze

De keuze die uw raad heeft is om een zienswijze af te geven met een andere strekking dan die wordt voorgesteld.

Bijlagen

Concept gemeenschappelijke regeling "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2024".

---

[2] *De bedragen die in de concept GR staan opgenomen, over hoeveel elke gemeente bijdraagt, zijn derhalve indicatief. Voor de helderheid: hiervoor krijgt de gemeente Brunssum dus middelen vanuit het ministerie, per 2025. Deze zijn op basis van de huidige inzichten (zoals reeds vermeld) ruimschoots dekkend (we gaan geld overhouden), maar precieze bedragen zijn niet te noemen.*

gemeente Brunssum

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester

Secretaris

gemeente Brunssum

Raadsbesluit

Gemeentebladnr. : 2023/53
Afdeling : Maatschappelijke ontwikkeling
Registratiekenmerk : 202300501

De raad van de gemeente Brunssum gemeentebladnummer 2023/53

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. , afdeling Maatschappelijke ontwikkeling;

Besluit:

Met een positieve zienswijze te reageren op de concept gemeenschappelijke regeling "Centrumregeling regionale samenwerking Parkstad opvang en beschermd wonen Wmo 2024" met de volgende aanvullende boodschap: de gemeente Brunssum roept de gemeente Heerlen op om de overschotten op het taakveld Beschermd Wonen over het jaar 2024, als gevolg van het uitstel van de doordecentralisatie, op eerlijke wijze te verdelen of in te zetten (eventueel reserveren) ten behoeve van de taak Beschermd Wonen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 11 juli 2023

De Raad vernoemd,

Voorzitter Griffier